

ki so živeli med ogrskimi Slovenci, poznali Dalmatino biblijo in še druge slovenske knjige protestantovskih pisateljev. Spis, katerega je priobčil dr. Gruden, je zanimiv v zgodovinskem oziru, a ima gotovo še večjo veljavo za slovenskega jezikoslovca. Gospodu izdajatelju moramo biti hvaležni, da je priobčil ta spis ter ga rešil nemile usode, katera bi ga bila prej ali slej morda uničila.

Dr. Fr. Kos.

Pav. Flerè, **Babica pripoveduje**, II. V Ljubljani 1914. Natisnila in založila »Učiteljska tiskarna«. Str. 5—64 male 80. — Pravljičice pisati ni lahka stvar; to sta videli že Utva in Mira pri Mohorjevi družbi, ki njunih pravljic nihče ne more uživati, ne otroci, ne odrasli, ne na kmetih in ne v mestu. Tudi Pav. Flerè je vzel svojo nalogo dokaj prelahko. Poezija naših narodnih pesmi mu je kar ginila izpod rok, ko je narodne pesmi predelaval v prozaične pravljice. Narodna pesem »Sveti Voljbenk prekani hudobo« (Štrekelj, SNP., I. št. 630) je polna objestnega humorja. Že iz svetnikove obljube, da prepusti hudobi prvega romarja, ki bi prišel v njegovo cerkev, se čuje klic: le čakaj, kako te prekanim! — dve vrstici pozneje pa prosi Boga za romarja, ki ne bi imel duše, in precej priteče romar-volkec in ž njim se mora hudoba zadovoljiti. V Fleretovi legendi (str. 9.) pa je vsled pregostobesednega pripovedovanja, ki ima zgolj značaj parafraze, zmanjkalo vsega humorja. Voljbenkova obljuba je docela lahkomišelnost in zato ga je tudi »skrbelo vedno bolj, čim višje je rastlo poslopje. Vstajal je ponoči in molil k Bogu, naj mu pomaga, da bi ne bil pogubljen prvi romar, ki pride v njegovo cerkvico. Usmilil se ga je Bog in mu poslal misel, kako naj vnovič prosi« (str. 11). In tedaj šele prosi Voljbenk za romarja brez duše. Humorja ni v tem pripovedovanju niti betvice, poezije tudi ne, pač pa je v njem huda neprostopljiva profanacija svetništva. Podobno »Tomaž v Indiji Komandiji« (12). Iz legende (»Jezus postavi sv. Tomaža v Indijo, SNP., I. št. 571—576) so postale sanje pijanca Tomaža, ki se ga je v nedeljo zvečer preveč navlekel in je obležal do jutra v gostilnici. Povod za to premembo je dal nerazumljen uvod, ki se je vzel iz kake narodne napitnice in pritaknil v dveh rožanskih inačicah (SNP., I. št. 575—576) tej narodni pesmi. Neprimeren se mi zdi način, kako je pisatelj v pripovedki »Turki na Ptujski gori« (46) združil narodno pripovedko o tej božji poti s pesmijo »Turek označuje naše zastave« (SNP., I. št. 24—25), ki jo je skoro celo kar prepisal z rimami vred, dočim je uvod čisto suhoparna šolska priprava za štivo. Tudi z vzgojnega stališča ta pesem kranjskega narodnega pesnika, ki sramoti Slovence ostalih pokrajin, ni primerna za mladinsko knjigo. Nekoliko boljša, a v drugi polovici preveč posnetek je »Sestra, zakleta v ribo« (32); zvarjena je iz narodne pesmi »Sestra sv. Lovrenca zakleta v ribo« (SNP., I. št. 631) ter iz Milčinskega pravljice »Krivični mlinar in njegova hčerka« (Milčinski, Pravljičice, Ljubljana, Schwentner, 1911, št. 55 sl.), ki se sama dokaj svobodno naslanja na narodno pesem »Godec pred peklom« (SNP., št. 65—66). Ostale pripovedke nimajo tako očitnih vsebinskih hib, pač pa je njihova oblika zelo okorna. Prožnosti in svežosti Milčinskega Flerè niti od daleč ne dosega. Celotni vtisk je ta, da spisi niso s poezijo prepojene pravljice, ampak deloma srednje dobre, deloma pa

tudi čisto šablonske učne slike, ki nikjer niso ohranile poezije naše narodne pesmi, kaj šele, da bi jo bile povišale in poglobile; posebno jasno se vidi ta šolski značaj zadnjim šestim spisom. Take vrste literatura pa, kot je ta knjižica, ima pravico do življenja le tedaj, če poezijo narodne pesmi poviša, vsaj pa ohrani. Dokaz Milčinski. — Tudi v sintaktičnem oziru ni vse v redu, posebno stava besed; dopovedni glagol stoji zelo pogosto brez posebnega razloga v začetku, osebek pa proti kraju stavka: »Zasmili se zemlja Bogu« (6), »Pokloni se svetim Arhangel« (6), »Skoči sv. Arhangel v morje« (7), »Vrže Voljbenk sekirico« (9), Pili so nedelje (!) popoldne bratci vince« (12), »Pogledal ga je človek, pa nič ni rekel« (14) itd. Nerodno se rabi pripovedni sedanjik: »Vida ravno dopolni dvajset let. In tisti dan je bila še pred jutranjo zoro Vida (!) na polju in je plela proso.« Itd. — Ne verjamem, da bi otroci kaj navdušeno brali te babičine pravljice, saj otroci najhitreje občutijo in najodločneje obsodijo, če iz povesti ne teče živi vrec poezije. Ivan Grafenauer.

Izbrani spevi. Homerjeva Odiseja. Poslovenil Blazij Bevk z uporabo orig. besed. prev. J. H. Voss, A. Kragelja, J. Pindemonte, J. Minckwitz, Freund itd. Druga popravljena izdaja. V Gorici 1913. — Kdor hoče slovstvene proizvode prevajati, mora prvič popolnoma v oblasti imeti oba jezika, iz katerega in v katerega prevaja, drugi pa mora — zlasti če pesnike prevaja — imeti tudi nekoliko pesniške intuicije. S teh treh vidikov si oglejmo »popravljenjo« izdajo Bevkove Odiseje. Omejim se samo na prvi spev. — 250 *τοὶ δὲ φθινύθουσι ἔδοντες οἶκον ἐμόν* prestavlja B.: »Čuj, snedeži grdi — skoro požrli so delež imetja«; izvirnik pa pravi: oni uničujejo jedoč mojo hišo. 272 *αὐρίων εἰς ἀγορὴν καλέσας ἦρωας Ἀχαιοῦς* se ne more reči »vsem v zborovanje vevaj«, aorist *καλέσας* ima ingresivni pomen »pozovi, pokliči«. 275 sl. »materij zraven svetuj, močiti se v smislu znamenja; — V hišo očeta nazaj bogatega naj se povrne, — Tam ženitnina naj bo, kot spodobi se ljubljenim hčerkam, — Ženinu naj se zroči z darovi vsa obdarovana«. Homer ima na tem mestu popolnoma drugačno misel: Če pa mati hrepeni po drugi možitvi, naj se vrne v hišo bogatega očeta, ti pa (snubači) ji bodo pripravili (= naj ji pripravijo) ženitovanje in ji prinesli darila; *ἔεδνα* 277 so pri Homeru vedno darila, ki jih ženin prinese nevesti (zakon — kupčija). Ker pa prihodnji verz 278 (*πολλὰ μάλ', ὅσσα εἰκε γίλῃς ἐπὶ παιδὸς ἐπεσθαι*) s tem pomenom ni združljiv, ga smatrajo filologi (Ameis, Hentze) za interpoliranega. Dalje je B. spustil dva verza 279 in 280 (Tebi samemu pa dam pameten svet, če hočeš ubogati: opremi najboljšo ladjo z dvajsetimi veslači) potem pa nadaljuje: »Brž se po svetu podaj, pozveduj po očetu prav skrbno, — Morda ti smrtnik kateri pove kaj in Zevs razodene — Potom poslanca, ki ti (naglašena brezna glasnica!) ga on pošlje med vožnjo z novico.« V tej prestavi je precej Bevkove domišljije; Homer pravi: Pojdi, da poizveš kaj o dolgo odsotnem očetu; morda ti kdo izmed smrtnikov kaj pove, morda slišiš od Zevs prihajajočo govorico, ki predvsem prinaša vest ljudem. O »poslancu« in o »vožnji« nima Homer ničesar. — 287 Ako izveš, da živi še oče, se vrni v domovje! — Če se zgodi ti krivica, potrpi vsaj eno še leto; Homer: Če pa zveš, da oče živi in se